FYSIKK-OLYMPIADEN 2019 - 2020

Løsningsforslag til 1. runde

Oppgave 1

Bevegelseslikningen $s = v_0 t + \frac{1}{2}at^2$ gir med $v_0 = 0$ og $s = h_0$ at $t = \sqrt{\frac{2h_0}{a}}$. Da blir gjennomsnittsfarten for fallet $\bar{v} = \frac{h_0}{t} = \sqrt{\frac{h_0 a}{2}}$. Tilbakelagt strekning s når vi har fått denne farten finner vi fra $2as = v^2 - v_0^2$:

$$s = \frac{v^2}{2a} = \frac{\frac{h_0 a}{2}}{2a} = \frac{h_0}{4}$$

Høyden vi har når dette skjer er da

$$h = h_0 - s = \frac{3}{4}h_0.$$

Oppgave 2

Vi finner først akselerasjonen til hele systemet.

$$F - (m + M)g = (m + M)a$$

som gir

$$a = \frac{F}{m + M} - g$$

Massen av snora fra toppen til avstanden x er

$$m_x = \frac{x}{l}m$$

Vi bruker Newtons 2. lov på lengden x av snora. Det gir:

$$F - S - m_x g = m_x a.$$

Altså

$$F - S - \frac{x}{l}mg = \frac{x}{l}ma = \frac{x}{l}m\left(\frac{F}{m + M} - g\right),$$

som gir

$$S = F\left(1 - \frac{xm}{l(m+M)}\right).$$

Oppgave 3

Både jenta og kjelken akselererer. Vi kaller avstanden jenta beveger seg for x, og da beveger kjelken seg avstanden $l - x$ på samme tid. Akselerasjonene blir for jenta:

$$a_j = \frac{F}{M}$$

Og for kjelken, i motsatt retning:

$$a_k = \frac{F}{m}$$

Da får vi at $x = \frac{1}{2}a_j t^2$ og $l - x = \frac{1}{2}a_k t^2$, som gir

$$\frac{x}{l-x} = \frac{m}{M}.$$

Altså

$$x = \frac{ml}{m+M}$$

Det er selvsagt enklere å løse oppgaven ved å bruke at massesenteret ikke flytter seg (men det er ikke pensum):

$$Mgx = mg(l-x)$$

som gir

$$x = \frac{ml}{m+M}.$$

Oppgave 4

Farta er konstant. Da er det totale arbeidet på systemet lik 0, og arbeidet fra gravitasjonen (som er lik mgh) er like stort som summen av arbeidene fra bremsekrafta, F, og de andre motstandskreftene, R:

$$W_F + W_R = mgh$$

$$W_F = mgh - W_R = mgh - Rs = 100\ \text{kg} \cdot 9,81\ \text{m/s}^2 \cdot 5,0\ \text{m} - 40N \cdot 70\ \text{m} = 2105\ \text{J}$$

Med to gjeldende siffer kan batteriene maksimalt motta 2,1 kJ fra bremsene ned denne bakken. Tiden dette tar blir 10 s siden bakken er 70 m med fart 7,0 m/s. Da blir den maksimale effekten 210 W eller 0,21 kW (altså løsning B).

Oppgave 5

$$\Delta U = Q + W$$
$$W = \Delta U - Q = 9,0 \text{ kJ} - 12,1 \text{ kJ} = -3,1 \text{ kJ}$$

Siden arbeidet på sylinderen er negativt må sylinderen gjøre et arbeid på omgivelsene, og måten det kan gjøre det på er å trykke stempelet oppover. Arbeidet som utføres er $W = Fs$

$$s = \frac{W}{F} = \frac{W}{pA} = \frac{W}{p\pi r^2} = \frac{3100 \text{ J}}{100 \cdot 10^3 \text{ Pa} \cdot \pi \cdot 1,0 \text{ m}^2} = 0,00987 \text{ m}.$$

Stempelet flyttes altså ca. 1 cm oppover. (Altså løsning D)

Oppgave 6

Når vi står ved høyttaleren er avstanden til veggen og tilbake 5,5 m, som er 5,5 bølgelengder, slik at vi får destruktiv interferens som oppgitt. Hvis vi har gått avstanden l fra høyttaleren er det to lydbølger som treffer oss, en direkte som har gått avstanden l og en reflektert som har gått avstanden $2\sqrt{d^2 + (l/2)^2}$. Ved første minimum må veiforskjellen mellom disse være $A = n + \frac{1}{2}$ bølgelengder, og n må være enten 4 eller 6. Vi må derfor løse likningen

$$2\sqrt{d^2 + (l/2)^2} - l = A\lambda$$

Det gir

$$l = \frac{4d^2 - A^2}{2A}$$

For at l skal bli positiv må $n = 4$, og vi finner $l = 1,1$ m.

Oppgave 7

Oppvarmet areal er A mens speil-arealet er n ganger oppvarmet areal, dvs. nA. Temperaturen er $T = 1000$ °C $= 1273$ K. Vi bruker solarkonstanten og Stefan-Boltzmann-konstanten fra tabellen og får:

Effekt inn = Effekt tatt ut via saltsmelten + strålingstap

$$nA \cdot 1,37 \cdot 10^3 \text{ W/m}^2 \cdot 0,70 = A \cdot 200 \cdot 10^3 \text{ W/m}^2 + A \cdot 5,67 \cdot 10^{-8} \text{ W/m}^2\text{K}^4 \cdot T^4$$
$$\frac{nA}{A} = \frac{200 \cdot 10^3 + 5,67 \cdot 10^{-8} \cdot 1273^4}{1,37 \cdot 10^3 \cdot 0,700}$$

Dermed blir $n = 364$.

Oppgave 8

Med ytre resistans R får vi:

$$I_1 = \frac{\mathcal{E}}{2R}$$

Effekten blir:

$$P_1 = RI_1^2 = \frac{\mathcal{E}^2}{4R}$$

Med ytre resistans 2R får vi:

$$I_2 = \frac{\mathcal{E}}{3R}$$

$$P_2 = 2RI_2^2 = \frac{2\mathcal{E}^2}{9R}$$

Forholdet mellom effektene blir da

$$\frac{P_1}{P_2} = \frac{\frac{\mathcal{E}^2}{4R}}{\frac{2\mathcal{E}^2}{9R}} = \frac{9}{8}.$$

Eller vi kan skrive

$$P_2 = \frac{8}{9}P_1$$

Oppgave 9

Lastebilens akselerasjon er $a_l = \frac{v-v_0}{t} = \frac{36}{5{,}0 \cdot 3{,}6}$ m/s^2 $= 2,0$ m/s. Friksjonskraften mellom kassen og lastebilplanet er $R = \mu N = \mu G = 0,18mg = 1,766m$ m/s^2 hvor m er massen til kassen. Kassen kommer til å akselerere i samme retning som lastebilen, men med akselerasjonen $a_k = \frac{R}{m} = 1,766$ m/s^2. Sett fra lastebilplanet, vil kassen akselerere med $a = a_l - a_k = 0,234$ m/s^2. Mens lastebilen akselererer vil kassen bevege seg strekningen $s = \frac{at^2}{2} = 2,925$ m langs lasteplanet. Kassen har nå en relativ bevegelse bakover i forhold til lastebilplanet med farta $v = at = 1,17$ m/s . I det lastebilen har kommet opp i fart vil kassen fortsette å akselerere med $a = 1,766$ m/s^2 relativt til lastebilen.

Tiden det tar før kassen stopper blir $t = \frac{v}{a} = \frac{1{,}17}{1{,}766}$ s $= 0,663$ s. Da har kassen beveget seg strekningen $s = \frac{vt}{2} = 0.388$ m. Kassen har da til sammen beveget seg $2,925$ m$+0,388$ m $=$ $3,31$ m $> 3,0$ m . Altså, kassen faller av lasteplanet.